

Oponentský posudek bakalářské práce Anny Glogarové
Adjektiva a adverbia typu *bezcílný/bezcílně* v nové češtině

Koncepce práce: A

Posuzovaná práce má promyšlenou koncepci a jasně stanovený výzkumný cíl i metodu. Její teoretická část obsahuje výklad o slovtvorbě adjektiv s prefixem *bez-*, o purismu a o jazykových kontaktech češtiny. Na tomto základě je pak založena výzkumná otázka. Struktura výkladu je jasná, terminologický problém (*cirkumfix* – jako termín slovtvorný, nebo morfemtický?) autorka přejímá z odborné literatury a sama ho neřeší. Jádrem práce tvoří heslová část, výběr hesel i materiálových zdrojů je popsán v samostatné kapitole. Z výzkumu jsou vyvozeny závěry. Autorka píše věcně, skoro stroze, bez hodnocení a provazování informací, a při vyvozování závěrů se drží výrazně při zemi.

Metodologie a zpracování dat: B

Autorka práce provedla samostatný výzkum ve slovnících, lexikálních databázích a korpusech. Na s. 37 není vysvětleno, jak a proč se z množiny 34 vybraných adjektiv vybralo k analýze 15. Velmi užitečné jsou tabulky obsahující údaje o 34 adjektivech a jimi fundovaných adverbích; protože jde podle mého názoru o stěžejní a nejvíce vypovídající část práce, mám k ní i nejvíc připomínek. Například *-ově*, *-ně* nejsou sufixy, nýbrž kombinace dvou sufixů. Adverbia od klasifikačních (!) adjektiv *bezobratlý* a *bezolovnatý* (obě mají nula dokladů) lze myslím s klidem označit za neexistující. Antonymem *bezmocně* není *mocně*, snad jen na ojedinělé kontexty. Vůbec se mi zdá, že sloupec s antonymy je silně problematický – tíhne k tomu, aby obsahoval u každého slova jen jedno antonymum, ač je zřejmé, že v různých kolokacích mají výchozí adjektiva/adverbia antonyma různá. Je také otázka, zda lze považovat za antonyma adverbii předložková spojení substantiv, a pokud ano, proč nebyla předložková spojení uváděna častěji (když *s lepkem*, proč ne *s masem*, popř. *s cílem + infinitiv* apod.). Možná by bylo bývalo vhodnější místo sloupce antonym zavést do tabulky sloupec s údajem o existenci odpovídajícího adjektiva/adverbia bez *bez-* a (sloupec) o opozitnosti významu těchto dvou adjektiv/adverbii.

Práce s literaturou: A

Autorka pracuje s relevantní a aktuální literaturou, převzaté pasáže zřetelně označuje.

Formální úroveň: B

Práce má přiměřený rozsah a standardní typografickou úpravu. Obsahuje bohužel několik míst, která podávají informace nelogicky a/nebo negramaticky (patrně jde o nedotažené reformulace), několik chyb v čárkové interpunkci i chyb mluvnických. Ne zcela důsledně je v ní užívána kurzíva, střídají se pravopisné podoby *-ismus* a *-izmus*.

Otázky:

- 1) Byly vyhledávány a byly nalezeny nějaké komparativy či superlativy adverbii?
- 2) Můžete ze svého materiálu vyvodit něco víc o proměnách produktivnosti jednotlivých sufixů v čase, než jen že transflexní tvoření je omezeno na 19. století a že dnes je nejproduktivnější *-ový*?

A můžete nějak zhodnotit proměny konkurence *bez-* a *ne-* při tvoření adjektiv, pokud lze o jejich konkurenci mluvit?

3) Jak se stavíte k možnosti paralelní motivace daného typu (kombinované tvoření od předložkového spojení × sufixace od substantiva utvořeného kombinovaně od předložkového spojení, popř. u slova *bezmoc* od substantiva utvořeného pouhou prefixací)? Je při různosti způsobů motivace/fundace a při variabilitě sufixální/transflexní složky vůbec možné mluvit o jednom slovotvorném typu?

4) *Bezbožný* má ve Vašich tabulkách úplně jiná antonyma než *bezbožně*. Je to dáno použitými zdroji, tzn. odlišnou lexikografickou metodou, nebo z toho vyplývá, že adverbium se sémanticky vzdálilo od svého fundujícího adjektiva?

Celkové hodnocení:

Bakalářskou práci Anny Glogarové doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji podle průběhu obhajoby jako výbornou nebo velmi dobrou.

V Praze 16. 8. 2020

doc. Mgr. Robert ADAM, Ph.D.